

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. V. Flaviani Præsulis nobilis stratagema, in Theodosio Imperatore per
musicam expugnando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Eos Orpheos, hos Arionas cælum misit, audivit terra. Et cui pectus non subsulset, cum superæ illius aulae musicos in has valles venisse, & verò etiam cecinisse recordatur? Facessa hinc Thrax ille, qui crebum cantu rupisse, furorem tigrum inhiuisset, Iliarum & Strymonem stitisse, imparidos agnos lupis junxisset fertur. Hodie primum auditi chordacista, qui stygiarum tigrum in nos iram infregerunt, tartarum terrefecerunt, immortalium bonorum fontes laxarunt, diurnum inter cæles & nos odium extinxerunt. Procul hinc & Thebarum ille conditor, qui cautibus sensus inferuisse, & montes animasse fertur. Felices illi spiritus mortalium pectora, quæ saxi instar obriguerant, ad virtutis ardorem animarunt divino modulamine. Non hic audio Xenocrem organicis numeris furorâ medentem: non Eryphilum agrorum venas rhythmi moderantem: non Thaletem citharæ loquacitate virtus pellen-tem. Alii nobis hodie & musici sunt & medici. Somniavit Pythagoras orbium cælestium admirabilem harmoniam. Somniavit, inquam, non audivit. At si unquam possit defendi Pythagoras, hac die poterit, quâ videri potest stellifer cæli cursus cantasse & ex sua volubilitate nascentem musicam infudisse opilionum auribus.

Refert Macrobius eundem Samium Philosophum perturbationes animi lyra composuisse, ejusdemque tirones, seu vocarent somnum, seu pellerent, lyram manibus tentasse, quod essent pacatior ad quiescendum, erectiores ad vigilandum & agendum. Servator noster in hanc vitam natus beatos genios cantantes, è vitâ hac denatus, rupes & scopulos ferale quid sonantes habuit. Cum scilicet cæli musicis ob funus sui. Domini non luberet suaviter modulari, lubuit cautibus lugubriter indignari. Et sic nascentem laudârunt Angeli, morientem plorarunt scopuli.

Getæ, aliæque gentes, si Theopompo credimus, cum legationes obeunt, & pacem vel impetrare, vel impetratam stabilire cupiunt, citharas increpant erudito consilio. Credunt enim musicam, & rectè, optatâ pacis blandissimam conciliatricem. Servârunt hoc idem superi Regis hydraulæ. Legatos illos cælo demisit Numen (ô tales; talis Dominus ad nos vermiculos!) Legatos, inquam, misit, qui orbi pacem nuntiarent, pacem tot annis exulantem, pacem tot sæculis rogatâ, nec impetratam. Sed qui suâ legatione functi sunt hi legati? Præclarissime, quia suavissimè. Durum erat mortale genus, & ad pacem admittendâ asperum. Quid proficerent hi tales Legati apud gentem ad eò inculatam, ad eò barbarâ, ad eò ferinam? Arte usi sunt, & felici. Odaria prompserunt in cælo cani sueta, & modulatione permulserunt aërem, ut possent animos. Et certè potuerunt, læto successu. Omnia tunc à bellis silebant. Pax summa, & longæ ferri ferriæ, & otium armorum erat tranquillissimû. In vinculis fuit Mars, & furor, & quidquid in Martis truculento comitatu est. Ianus post Urbis incunabula quintum clausus conticuit. Et hoc est, quod olim ab Homero canitur, Deos ad tollendas seditiones cantu usos. Seditio erat in toto orbe. Ibat in Numen impio bello, & heu nefas! tot scelerum mucrones intentabantur vel ipsi Deo. Bellum passus est, qui inferre debuisset; intulerunt, qui pati. Pax tandè post tam impias seditiones restituta beatarum mentium mellisvis odis.

§. IV. Ad Phalangii morsus sanandos quantum musica profuerit.

Linias Pythagoricus, uti mihi testis Athenæus, & vivendi ratione & moribus difficilior, si quando ab iræ facibus animum flammari deprehen-

disset, lyram reprehendit, & digitis pererravit. Causam rogantibus. Mitigor, dicebat, & deducor ad tranquillam mentem. Achilles Homericus saepe, cum arsit irâ, nervorum sensu ad animi sensum rediit. Et quæ ante Servatoris Natalem inæstuant ab irâ tum & libidinû incendia? dixisses vitiorem Æthas & Vesuvios in hominû animis spirare. Ad sunt hodie omnis voculæ mellei modulatores, & suavissimi concentus temperic turgidos mortales liberant corybanteo hoc furore. Narrant; & audite rem dignâ narratu à magnis scriptoribus. Phalangium, inquit inter alios Julius Solinus, aranei genus est, quod & tarantulam dicimus, dirum animalculum, tactu pestilens; & si nifum quæras, nulla vis est; si potestatem, ictum hominem veneno interficit. Degit in cavernulis, quas inter segetes ædificat. Atque cum æstu anni flagrantissimo assiduus Sol campos Apuliæ torret, tum maxime seu afflatu noxio, seu æstu accensa hæc phalanga tam exitiali licentiâ in humanis artus grassatur, ut, quotquot ab hæc pestiferâ lue libantur, irrequieti vel canant, vel saliant, vel lacryment, vel delirent, aut tam lethali stupore pressi jaceant, ut membra omnia senescente tabo putescant, & sic animam extrudant. Huic tamen tantæ pesti reperit pharmaci humana sollertia. Sed nec aliud nec certius quàm cantum; atque ita cum quis à tarantulâ læsus jam nec gradi nec fari, nec ullo sensu fungi valet, sed pro funco & morti vicinissimus habetur, mox ubi tibiam modus audit, miti illo sono demulsus, velut gravi somno excitus, oculos attollit parumper, mox se in pedes erigit, sensim vestigia figit, cantus tamen lege servatâ. Iamque auferente concentu, quasi firmato iterum animo, in saltus gestuque; nec indecoros, nec à cytharæ sono dissonos erumpit, atque sic vâctudinè recipit non sine mirando tripudio. Et quæ illa virulenta sunt phalanga? Extorres cælo spiritus. Prorepserunt illi ex flammeis inferorum cavernis, & in humanam gentem palam sevierunt. Æstibat univèrsus orbis, imò ardebat infandorum scelerum flammis. Admordebantur passim ab Acheronticis illis tarantulis innumeri mortales. Et quis tunc à plagâ immunis? & tamen, qui d in morbis pessimum, non habebant mali sensum. Edebatur, bibebatur, iudebatur, certabatur quis citius, quis gravius periret. Iacebant homines animi lethargo tacti, & miserè spirabant viva Plutonis funera. Quid multus? Adorabantur inferni lemures, calcabatur verus Deus. Et quæ medela pugnaret contra tot pestilentissimos morsus? Lævius videbatur ægrotare, quàm sanari. Salus ipsa servari non posse credebatur. En adest mitissimus Deus, musicos mittit, qui cantent, qui fiant, qui fugent venenum omne, qui nepentes propinent vocum concentu. Impunè prius è tartaro collecta sanies in quovis spargebatur. Canunt hodie celestes animi, & pacem inducunt, infernas tarantulas in spelæa sua sic retrudunt simphoniacâ voce, ut jam ille solùm lædi possit, qui lædi velit. Divine Infans, quas grates referamus pro hoc in nos amore? Vacuasti cælo, ut in terrâ medereris ægris mortalibus. Humanis moribus (ô himium!) te Deus attemporasti.

§. V. Flaviani Præsulis nobilis stratagemâ in Theodosio Imperatore per musicam expugnando.

Refert Sozomenus, ævo Theodosii Imperatoris Eugenium tam grave bellum movisse, ut Theodosius exhausto ærario, augendis vectigalibus succurrendum putârit. Displicuit hoc Antiochenis, & ausi in ipsum Imperatorem verbis debacchari, manibus in ipsius statuas, quas solo æquarunt. Mox quasi tempestate, sedante iracundiâ, erroris poenitere, discrimen

Getæ credunt musicam optatâ pacis esse conciliatricem. Angeli pacem orbi nuntiarunt læto successu.

men æstimare, temeritatem deplorare, delictum accusare, implorare Numen, lacrymabiles preces ad Imperatoris pedes decantare. Nec ipsis Flavianus ipsum Præsul defuit, qui omnia agere, omnia tentare, proficisci ad Imperatorem, rogare, nec cessare, precari & deprecari. Sed frustra & incassum omnia. Neque jam amplius interpellandus videbatur Imperator, qui totus in eo erat, ut atroci poenâ refractarios vindicaret. Hæsit hic Præsul successus, non hæsit consilium. Novum quid molitur, & feliciter. Solebant symphoniæ epehebi ad epulas Cæsari accinere. Hos Flavianus aggreditur, demulcet, rogat & obsecrat, ut Antiochenarum precum carmina ad mensam decantent. Nec illi ad preces surdi abnuunt. Itur ad epulas, discumbitur, cenatur. Eunt & pueri, & quæ docti, canunt, & tam mites sensus Imperatori instillant, ut carthesium, quod fortè tenuit, irrigarit largis lacrymis. Et mox, Cedo, inquit, & veniam concedo Antiochenis. Simili voce videtur Numen hodie suam in nos benevolentiam exposuisse. Præliabantur in Deum miselli homunciones, effigiem ipsius tædabant, gloriam illi debitam negabant. Et quam iure secutus fuisset ultrò à tergo? sed pepercit bonus Deus, & cantores, quos nos debueramus, ipse misit, ad se quasi placandum, à quibus adeò mitigatus est, ut, dum ipsi cantarent in aëre, ipse ploraret in stabulo. Atque hi sunt illi psalteres, qui gloriam, quam nos ieramur ereptum, regi suo restitunt. Gloria, canunt, in altissimum Deo. Bene Gloria, & soli Deo. Ignorant enim, ut rectè Seneca, homines gloria cupidi, quid illa sit, aut quemadmodum petenda. Sed quid, ô suavissimi choragi, quid hominibus fiet, an bellum iis expectandum ab eo, quem bello lacefferunt? an verò pax, an venia speranda est? Verè est. Et in terra, inquit, pax hominibus bonæ voluntatis. O dulces, ô solùm audiendos concentus! & tales choraulas atula superiorum alit. Et hæc illa est musæ cantilestiarum, melleis alis prædita, hi illi regis recens nati tibicines, qui non boum nervos, non ovium intestina, non mortuam buxum digitis sollicitarunt, sed neque peccidem, neque magadem, neque tibiam spiritu animarunt, caelestium tamen modulorum delinimentis mundum universum refocillarunt.

§. VI. Quid demum caelestis Angelorum musica nos doceat.

Diversos animi affectus, si Cassiodoro credimus, induunt cantores. Et Dorius quidè ad castitatem & prudentiam, Phrygius ad pugnas movet & certamina. Æolius animi tempestates serenat, Lydius curarum procellas dissipat, Iasus mentis veterum excitat. Sed quid ad divinam hanc modulationem seu Æolum simplex, seu Asianum varium, seu Lydium querulum, seu Dorium religiosum, seu Phrygium bellicosum? Nugæ merissimæ, & puerile crepitaculum, omnis humana harmonia cum caelesti collata. Neque miror ego Tyræum Lacedæmonum ducem, qui militem suum modulorum gravitate concitum in Messenios immisit & vicit; neque Timotheum Milesium, qui Alexandrum Macedonem Palladio carmine arma fumere, eodemque eadem deponere coegit; neque Angarem, qui ad Astyagis convivium Cyri adventum divinavit; neque Terpan drum Lesbianum, qui disjunctos Lacoenum animos cantu conjunxit. Felices hi quidem ad chorum cicadæ, sed ad superos illos fidicines nihil. Verùm, sunt, puto, imò esse scio, qui cum Antæo Scytarum rege malunt audire hinnientem equum, quam Æmænam cantantem. Sunt, inquam, quibus gratius est tinniens voluptatula: aut pecuniola, aut muliercula, aut gloriola cymbalum, quam cantans cæli. Ah! umbras

Tom. II.

A sectamur & somnia, & multa luctamur brevi ævo, & sæpe cum pueris ob mellita crustula, gravissimè stomachamur. Attollenda mens est, suspicienda sidera, despicienda terra. Et quæ hæc echeneis tenet? En natus est dux ille, qui cæli præclusas sedes referet. Sed quam nobis & ipsi dispares sensus? illi pauperies, nobis opes placeant: ille infima, nos affectamus summa, voluit ille contemni, abjici, cakari, & nos progenies è putri luto suspici, prædicari, adorari volumus: illius pertusi panniculi luxum omnè condemnant; at nostra multitia nebula que lineæ & rasa galbana luxum omnem commendant. Tugurioli latebras elegit orbis architectus, at nostrum supercilium vix aurea Neronis domo capitur. Et quales ille verbas aluit, & quam nos clientum centuriis gatidemus? quam ille voluptatem omnem procul esse iussit, & quam nos illam recipimus avido anplexu: Heu nimis in diversum abimus! redeundum tandem est, & vel à gramineis illis cunis descendum, odisse mores Deo inimicos. Rectè quidem ad Lucilium Seneca, Cogita, inquit, Deos, cum propitii essent, scitiles fuisse. Sed rectius ego: Cogita Deum, cum summe propitius esset, hominem fuisse, & hominum postremissimum, imò infra hominem ad pecudes abjectum. Quamvis nullus regum tales Philomelas umquam habuerit ad superbissimam mensam, qualis hic noster ad vilissimas cunas. Atque utinam hos cantores æmulemur. Sed nos cum Nerone potius Nauphi mala bene canimus, nostra bona malè disponimus. Erratum & exorbitatù fati est; in viam tandem revertamur, & pacem ultrò oblatam, ultrò amplectamur. Sed tum demum veteram cum hominibus, imò nobiscum ipsi pacè habebimus, quando cum vitis nobis bellum erit.

§. V M. Divini Francisci circa hæc mysteria singulare studium.

Hoc bellum assidue gessit Franciscus Assisus familia tam amplæ beatissimus parens. Qui maximo semper affectu ferebatur in Christum Natum, & Angelos Christi Nati musicos. Insigne habuit ea res adjumentum. Triennio antequam vir sanctus naturæ concederet, ut pueri I e s v Nati memoriam, quantà posset veneratione, instauraret, ad castrum Grecii rem oculis subjicere instituit. Atque ut nemo leviter vel temere quid factum suspicaretur, à summo Pontifice ad id instituti veniam rogavit. Eà obtentâ, ligneum præsepe strui, stipulas & fanum congeri, acillum & buculum eò duci voluit. Ad rude hoc & paupertinum, sed pium spectaculum magna hominum multitudo confluit. Personabat silva lætificis vocibus, frequentabatur copiosis luminibus. Stabat vir Dei pietate ac sensu plenus, lacrymis infusus, caelesti gaudio delibutus, & sub re divini Evangelium decantabat. Vt autem non oculis solum populi, sed & auribus tanti mysterii dulcedo instillaretur, Franciscus de Nascente Christo Rege pauperissimo verba fecit admirando animi ardore. Observatum est, non alio fere nomine Infantem divinissimum à Francisco compellari solitum, quam quod ei affectus suavior dictabat, Puerus de Bethlehè. Ad dit Bonaventura, qui hæc memorat, virum nobilem, honesti & veri amantem, Ioanham de Græcio immissum plebi adfuisse, qui sibi visus sit videre formosissimum infantem medio præsepi dormientem, quem Franciscus videatur velle excitare. Ita ille, quem dixi, testis sincerâ fide refert.

Nimirum bonus Deus vocatu facillimus; Vbi sunt duo, inquit, vel tres congregati in nomine meo; ibi sum in medio eorum. Amat bonitas immensa consortium humanum, si illud amet divinum. Appropinquemus Deo, Tac. c. 4. v. 8 & appropinquabit nobis.

Cc

CAPVT

Duo pauperies, homini opes placeant.

S. Francisci erga Christum natum, affectus.

S. Bonnav. in vita S. Francisci c. 10.

Handwritten notes on the right margin, including "LUCIUS" and other illegible text.